

Proste zabawy ćwiczące pamięć dziecka

Źródło - <https://miastodzieci.pl/czytelnia/zabawy-z-dzieckiem-cwiczące-pamięć/>

Nauka powinna być przyjemnością, szczególnie dla ucznia rozpoczynającego swoją szkolną drogę. Dziecko w tym wieku ma ogromny potencjał intelektualny, ale żeby skutecznie go wykorzystać potrzebne jest nieustanne ćwiczenie pamięci i wsparcie emocjonalne ze strony rodziców oraz nauczycieli.

Pamięć dziecka – klucz do szkolnego sukcesu

Umysł dziecka rozpoczynającego naukę w szkole jest szczególnie otwarty i chłonny na rejestrowanie nowych informacji. Dzieje się tak dlatego, że małe dzieci mają bardzo dobrze rozwiniętą tzw. pamięć mimowolną. Potrafią na przykład zapamiętać długi fragment wiersza, nie rozumiejąc nawet jego treści.

Pod koniec wieku przedszkolnego u dzieci pojawia się natomiast pamięć dowolna, która w wieku szkolnym zaczyna dominować nad mimowolną. Wraz z pojawieniem się pamięci dowolnej intensywniej rozwija się myślenie logiczne, wzrastają kompetencje poznawcze oraz gotowość do świadomego stosowania mnemotechnik – sposobów ułatwiających zapamiętywanie, przechowywanie i przypominanie sobie informacji. Z tego powodu mnemotechniki doskonale sprawdzają się w codziennym życiu dzieci.

Mnemotechniki

Mnemotechniki to sposoby zapamiętywania poprzez wszystkie zmysły: wzroku, słuchu, smaku, dotyku i węchu. Za ich pomocą dzieci łatwiej i szybciej opanowują niezbędne informacje. To metody, które angażują w procesy poznawcze intelekt dziecka oraz jego aktywność, kreatywność i twórczość.

W mnemotechnikach wykorzystuje się rymowanki, obrazki szyfrowane, opowiadania, żarty, ruch, kolor. Pozwala to uniknąć nudy. Różnorodność wykorzystywanych technik czyni lekcje ciekawszymi, co rezultacie przekłada się na większe zainteresowanie i zaangażowanie najmłodszych uczniów oraz lepsze efekty kształcenia. W procesie dydaktycznym efekty kształcenia są bardzo ważne, ale nie można zapominać o tym, że najważniejszy jest rozwój dziecka. Bardzo istotne jest, aby temu rozwojowi towarzyszyły pozytywne emocje.

Do optymalnego rozwoju dziecka potrzebne są zatem miłość, wsparcie i poczucie bezpieczeństwa. W tym kontekście pomocne może być wspólne wykonywanie ćwiczeń przez dzieci i rodziców, np. podczas codziennych domowych zabaw. Nie mniej ważne jest również budowanie u dziecka poczucia własnej wartości poprzez dostrzeganie i docenianie jego sukcesów oraz nieszczerzenie mu przy tym pochwał i zachęt do dalszej pracy. Niewątpliwie, w przypadku dzieci w wieku wczesnoszkolnym, doskonałym pomysłem jest uatrakcyjnianie nauki mnemotechnikami. Niezastąpionymi mnemotechnikami w procesie edukacji są piktogramy, wierszyki i rymowanki, mapy mentalne, łańcuchy skojarzeń, pantomimy.

Mnemotechnika	Opis
Piktogramy	Metoda kształcąca pamięć, wyobraźnię i kreatywność, polegająca na ilustrowaniu treści piosenek, wierszy, bajek, opowiadań. Uczniowie wykonują schematyczne rysunki, obrazujące tekst do zapamiętania. Za pomocą tej mnemotechniki uczniowie uczą się między innymi znaków drogowych. Do wskazanych nazw znaków, dzieci przygotowują ich rysunkowe odpowiedniki.
Wierszyki i rymowanki	Mnemotechnika kształcąca pamięć (głównie słuchową). Może być połączona z ruchem. Polega na uczeniu się przez dzieci tekstów rymowanek, które ułatwiają zapamiętywanie. Im wierszyk lub rymowanka bardziej zabawna i ciekawa, tym lepiej, ponieważ na dłużej pozostanie w pamięci dziecka. Przykładem jest tu rymowanka „Przejdźcie przez jezdnię na drugą stronę, tylko na pasach jest dozwolone”.
Mapy mentalne	Metoda przydatna do porządkowania treści. Polega na umieszczeniu na środku kartki zagadnienia, słowa lub rysunku – klucza, a następnie dołączaniu do niego, w formie rozgałęzień, haseł, słów bądź rysunków bardziej szczegółowych. Dzięki tej mnemotechnice dzieci są w stanie przyswoić w niedługim czasie dużą ilość informacji. Za pomocą tej techniki dzieci mogą uczyć się m.in. planet układu słonecznego dopisując do odpowiednich obrazków ich nazwy.
Łańcuchy skojarzeń	Mnemotechnika angażująca wiele zmysłów. Polega na tworzeniu kolejno własnych skojarzeń, składających się w ciąg przyczynowo – skutkowy. Elementy łańcucha łączą się ze sobą, tworząc opowiadanie lub historyjkę. Ważne, aby historyjka rozwijała wyobraźnię i zawierała sporą dawkę fantazji. Również ta mnemotechnika jest wykorzystywana na przykład przy istotnej dla dzieci nauce numerów alarmowych do policji, straży pożarnej oraz pogotowia. Dzieci muszą pokolorować pojazdy wspomnianych służb, a następnie połączyć je z prawidłowymi numerami telefonów alarmowych.
Pantomimy	Metoda polegająca na uczeniu się poprzez ruch i zabawę. Szczególnie polecana dzieciom, u których potrzeba ekspresji jest bardzo duża. Metodę tę można wykorzystać do nauki cyfr czy alfabetu (np. zadaniem ucznia jest przedstawienie za pomocą swojego ciała danej cyfry lub litery).
„Haki” pamięciowe	Mnemotechnika polegająca na kojarzeniu cyfr z przedmiotami, przypominającymi je kształtem, np. 1- świeca, 2 – łabędź, 3 – serce, 4 – krzesło i tak dalej.

Ćwiczenia kształcące pamięć

Sposobów na szybkie i skuteczne zapamiętywanie jest o wiele więcej i nie ograniczają się one tylko do mnemotechnik. Pamięć można ćwiczyć praktycznie w każdej sytuacji. Nawet podczas drogi do szkoły, kiedy to zadaniem dziecka będzie zapamiętanie nazw mijanych ulic, sklepów, czy znaków drogowych.

Ćwiczeniem pamięci, które może być stosowane przez rodziców jest nawet rozmowa z dzieckiem, inicjowana pytaniem: „Czego nauczyłeś się dzisiaj w szkole?”. Dobrze poprowadzona rozmowa będzie jednocześnie formą powtórki, a systematyczne powtarzanie materiału prowadzi do jego utrwalenia. Jest to szczególnie ważne w młodszym wieku szkolnym. Nie bez przyczyny często mówi się, że „powtarzanie jest matką nauki”, a „trening czyni mistrza”.

Ćwiczenie	Opis
Głuchy telefon	Zadaniem malucha jest dokładne, głośne powtórzenie zdania, które zostało wypowiedziane szeptem przez rodzica lub inną osobę, uczestniczącą w zabawie. Nauczyciel podczas zabawy może zaproponować, aby dzieci głośno i wyraźnie przekazywały sobie na ucho adres swojej szkoły, by móc bezpiecznie trafić do niej z każdego miejsca.
„Jedziemy na wycieczkę i zabieramy...”	Zabawa polega na tym, że każdy z uczestników po kolei wypowiada pierwszą sekwencję zdania, dodając do niej nazwę przedmiotu, który zabiera na wycieczkę. Należy przy tym jednak uwzględnić słowa dodane przez poprzedników. Zabawa wymaga od dziecka koncentracji i skupienia uwagi na tym, co mówią poprzednicy.
Układanie zdań	Zadaniem dziecka jest ułożenie zdania, w którym wszystkie wyrazy rozpoczynają się tą samą głoską, np. „Puchatek pomógł pierwszoklasistom prawidłowo przejść po pasach”.
Memo	Tradycyjna gra polegająca na łączeniu obrazków w pary. Trudność polega na tym, że wszystkie obrazki leżą odwrócone na stole tak, że widzimy jednakowe kartoniki.
Skojarzenia	Gra polega na dobieraniu w pary obrazków, które do siebie pasują lub wyszukiwaniu w zbiorze obrazka, który nie pasuje do pozostałych. Gra rozwija pamięć, koncentrację, spostrzegawczość i logiczne myślenie. Skojarzenia wykorzystywane są w materiałach edukacyjnych.
Zagadki, rebusy, łamigłówki	Rozwijają pamięć dziecka, abstrakcyjne kształcą zdolność logicznego i abstrakcyjnego myślenia. Dodatkowo wzbogacają zasób słownictwa. To zadania typu „znajdź różnic”, „labirynt” czy „brakująca litera”, które wymagają od dzieci koncentracji, skupienia i wytrwałości.
Rymowanki	Nauka krótkich rymowanych wierszyków, które pomagają stymulować pamięć i pozwalają ćwiczyć inne umiejętności przydatne w życiu pierwszoklasisty, np. umiejętność bezpiecznego zachowania na drodze. Przykładem są rymowane, wpadające w ucho wierszyki, (np. „Kolorowa wyliczanka” rozpoczynająca się słowami: „Są na ulicy takie światełka, ten zna je dobrze, kto na nie zerka...”)
Zabawa wyrazami	Ćwiczenie polega na tworzeniu z liter podanego wyrazu innych słów (np. ekran – kran; koszule – kosz, ule; ulica – ul, cał, sygnalizator – tor, zator, gala). Zabawa rozwija pamięć i świadomość językową pierwszoklasisty. Poza tym wzbogaca zasób jego słownictwa, zarówno czynnego, jak i biernego.